

OP HET STRAND

informatie: wieren

Wieren hebben twee dingen nodig om te leven: zout of brak water en voldoende zonlicht. Ze lijken op planten, maar sinds kort worden ze zo niet meer genoemd omdat hun bouw veel eenvoudiger is dan die van de 'hogere' planten. Wieren hebben geen bladeren, wortels of bloemen. Biologen noemen een wierenlichaam 'thallus'. Wieren hebben ook een andere manier om zich voort te planten, die soms juist ingewikkelder is dan de voortplanting met stuifmeel, stampers en zaadjes. Ze groeien vaak dicht op elkaar in ondiepe kustwateren, meestal vastgehecht op rotskusten en dijken.

Bruinwieren:

Bruinwieren zijn vaak stevige wieren. Ze groeien op een stevige ondergrond, meestal in de getijdenzone, en ze kunnen de golven goed verdragen. Verschillende soorten hebben met lucht gevulde blaasjes, waardoor ze beter drijven. Vaak spoelen er grote bossen bruinwieren aan op het strand. Tussen de wierbossen zijn vaak allerlei kleinere wiersoorten en zeedieren te vinden. Bruinwieren hebben naast het bladgroen een bruine kleurstof. In Nederland komen zo'n 80 soorten voor.

Blaaswier

Blaaswier is meestal te herkennen aan de blazen. Door deze drijfblazen blijft het wier onder water verticaal staan. Blaaswier kan gevonden worden langs de dijken, op houten palen en op het wad. Daar hecht het zich vast op mosselen, stenen of andere objecten. Het wier kan zo'n halve meter lang worden. Het is olijfbruin tot bruingroen van kleur. Vroeger werd blaaswier gebruikt als mest en ook wel als medicijn tegen gewrichtspijnen, zwellingen en huidziekten. Soms heeft blaaswier geen blazen, en dan lijkt het erg veel op kleine zee-eik.

Bruin darmwier

Bruin darmwier vormt lange holle slierten, kenmerkend ingesnoerd als saucijsjes, vandaar de bijnaam. Het groeit vastgehecht op stenen of schelpen, in poelen en komt zowel in de Waddenzee als in het deltagebied algemeen voor. Men vindt dit wier vooral in het voorjaar.

Groefwier

Groefwier is een klein, stevig bruinwier met gootvormig gegroefde stelen zonder middennerf. Het komt hoog in de getijdenzone voor op dijken, nog boven kleine zee-eik. Om uitdrogen te voorkomen heeft het wier een slijmlaag. In Nederland komt het alleen in de Oosterschelde voor. Na de aanleg van de Oosterscheldekering is het verschil tussen hoogwater en laagwater in de zeearm minder geworden. Sindsdien is groefwier zeldzaam geworden.

Kleine zee-eik

Kleine zee-eik is een kleine versie van blaaswier, zonder drijfblazen. Het heeft wel voortplantingsblazen, met geleachtige inhoud. Bij deze soort hebben de voortplantingsblazen een dun opstaand randje, dat bij blaaswier ontbreekt. Dit bruinwier kan goed tegen droogvallen en groeit daarom hoog in de getijdenzone, vlak onder klein darmwier. Het komt vrij algemeen voor in het deltagebied en de Waddenzee.

Knotswier

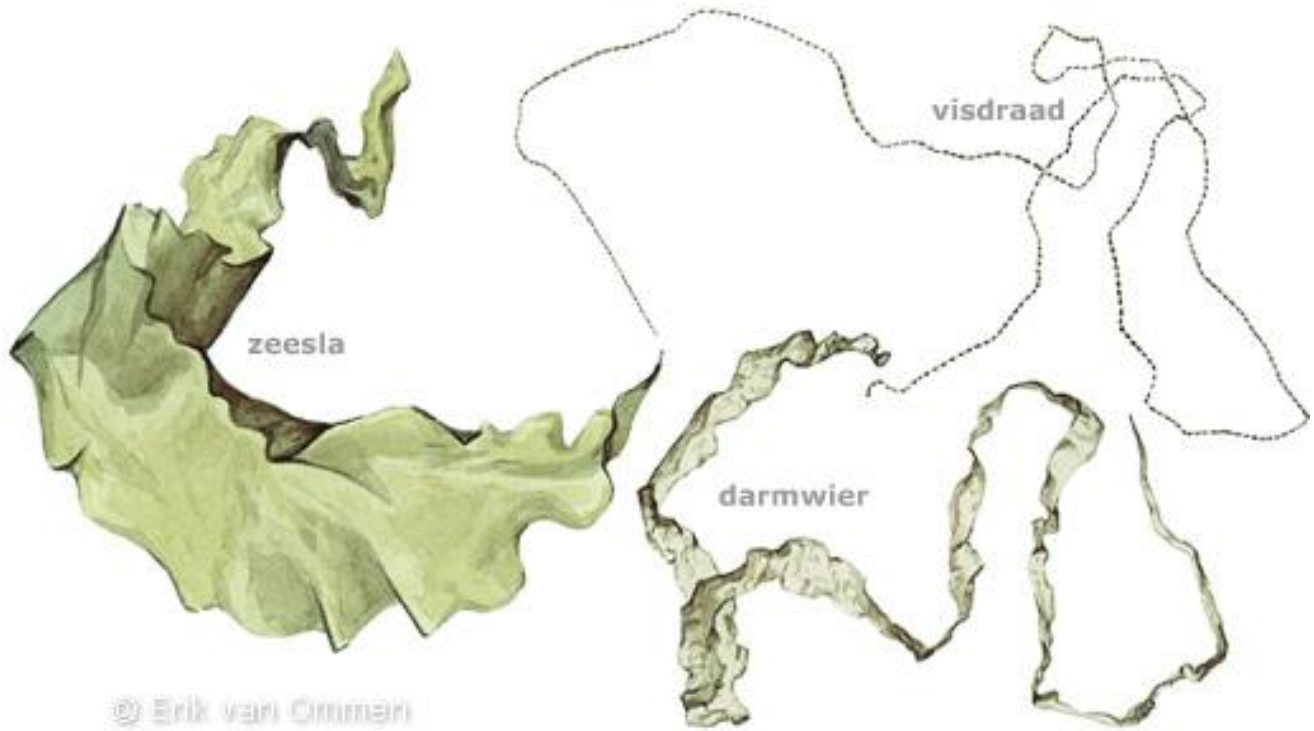
Knotswier heeft grote, stevige drijfblazen, gevuld met gas, die ervoor zorgen dat de plant onder water rechtop blijft staan. Knotswier komt voor in de Noordzee en aan de Atlantische kusten. De soort hecht zich aan rotsen en stenen, midden tussen de laagwaterlijn en de hoogwaterlijn. Wanneer het wier losraakt kan het nog lang in leven blijven. Onder het knotswier groeien allerlei andere wiersoorten, die zonder beschutting op die hoogte in de getijdenzone zouden verdrogen. Ook biedt het wier beschutting aan kleine zeedieren.

Riemwier

Riemwier groeit niet op de Nederlandse kust. Maar op het strand kun je regelmatig hele bossen losgelagen riemwier vinden. Deze komen van Normandië, Bretagne of van de zuidkust van Engeland. Het wier bestaat uit twee à drie meter lange groenbruine slierten. Deze slierten komen samen in een 'voetje' dat vastgehecht zit aan een steen of schelp. Dat voetje is het eigenlijke wier. De slierten zijn de voortplantingsorganen. Riemwiervoetjes zijn vaak begroeid met allerlei kleine wiertjes en zeedieren die niet aan de Nederlandse kust groeien.

Groenwieren:

Groenwieren vind je meestal vrij hoog langs de kuststrook. Grote delen van de dijk kunnen bij laagwater spekglad zijn door darmwier, dat de stenen helemaal kan bedekken. Groenwieren zijn groen omdat het pigment in de bladeren, dat ze gebruiken voor het vastleggen van zonlicht, hetzelfde is als het bladgroen van hogere planten. In Nederland komen ruim 60 soorten voor.

zeesla

Tijdens een wadlooptocht zie je her en der zeesla groeien. 'Flap' noemden de vissers het. In Bretagne vormt dit groenwier een plaag. Het komt nog steeds algemeen voor in de getijdengebieden rond de Noordzee maar in de Waddenzee neemt hij de afgelopen decennia in aantal af. Dit komt omdat er minder meststoffen in het water zitten. Zeesla kan makkelijk losraken van zijn aanhechtingsplaats, dan groeit het gewoon door. Vaak vind je stukken afgestorven zeesla, verbleekt in de zon. Dat ziet eruit als wc-papier.

darmwier

Darmwier kun je vinden aan de voet van zeedijken, maar ook op het wad, op het strand en zelfs in zoet water. Daar heet het flap. In Nederland worden zo'n tien soorten darmwier gevonden. Tot welke soort een exemplaar behoort is alleen te bepalen met een microscoop. Darmwieren zijn buisvormig en vertakt, maar het uiterlijk is afhankelijk van de groeiplaats.

klein darmwier

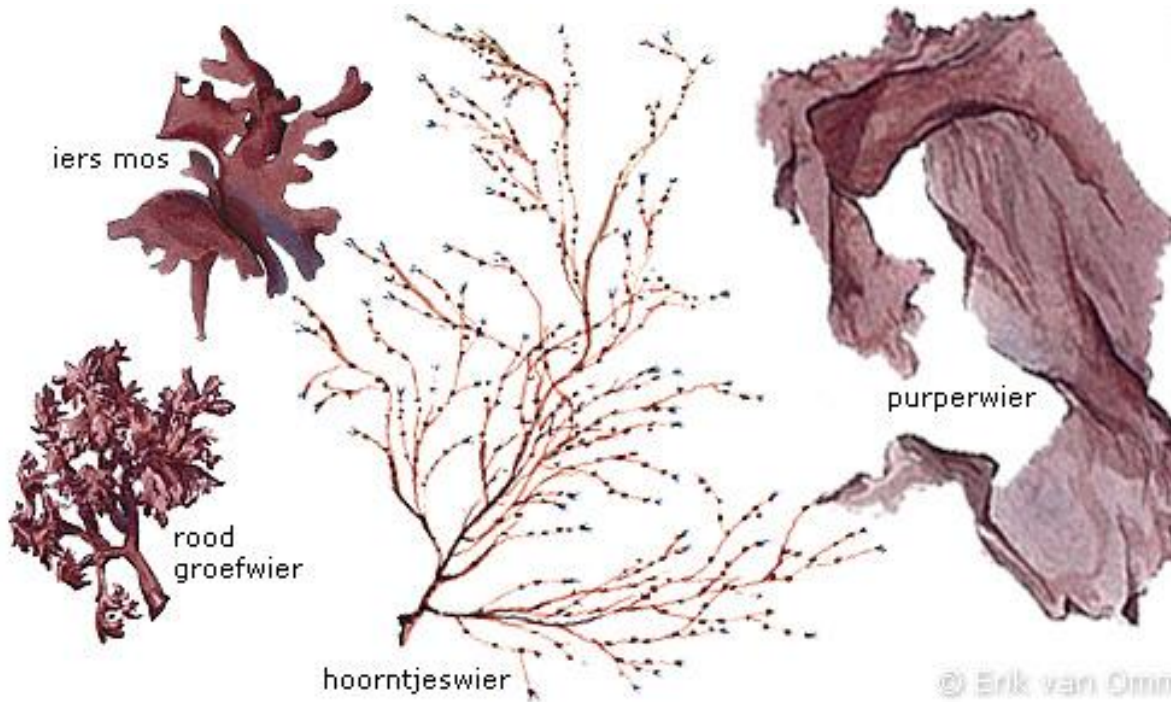
Pas op, dit wier is gevaarlijk! Klein darmwier is een kleine, dunne versie van darmwier. Het groeit op dijken, palen, havenkades en pontons. Het is het wier van de spatzone, dat is de zone waar de golven bij hoogwater net tegenaan spatten. Bij vochtig weer is een met klein darmwier begroeide helling vaak spekglad! De soort wordt gegeten door onder meer alikruiken.

visdraad

Visdraad ziet er uit als kluwens dofgroen nylondraad. Een draad bestaat uit een rij cellen die zo groot zijn, dat ze met het blote oog te zien zijn. Dit wier kan zonder vaste ondergrond door blijven groeien. Vooral in de zomer liggen op het wad vaak grote kluwens visdraad, die beschutting bieden aan vlokreeftjes, strandkrabben en wadslakjes. Visdraad wordt gebruikt in aquaria om het water te zuiveren

Roodwieren:

Roodwieren vind je vooral in poeltjes bij laag water. Ze groeien vaak net in iets dieper water dan groen- en bruinwieren. Een poeltje met verschillende soorten roodwier, met zeeanemonen en garnaaltjes is een klein natuurlijk zeeaquarium. Ze kunnen veel verschillende vormen hebben, maar zijn over het algemeen tamelijk klein. Roodwieren worden gebruikt als natuurlijke kleurstof in voedingsstoffen en cosmetica.

Knoopwier

Knoopwier is een roodwier met kenmerkende harde verdikkingen, de 'knopen'. Hierin zitten de voortplantingscellen. Het is helderrood of donker bruin-zwart van kleur. Het is een typisch 'zomerwier'. De grote en donkere vorm is sinds 1995 in de Waddenzee erg algemeen geworden op de platen. Daarnaast komt dit wier ook in het deltagebied voor. Dit wier is de voornaamste natuurlijke bron voor het maken van agar-agar, de geleachtige voedingsbodem die veel wordt gebruikt om bacteriën of schimmels te kweken.

Rood groefwier

Rood groefwier is een roodwier, dat lijkt op een stugge, smallere versie van Iers mos. De randen hebben een opstaand richeltje. Dit wier groeit vlak boven de laagwaterlijn, op plekken die niet zo vaak droog vallen. Onder beschutting van grote knotswierplanten vind je rood groefwier ook wel hoger op de dijk of rotsen. Uit dit wier wordt een verdikkingsmiddel gewonnen, dat als E407 op het etiket van allerlei potjes staat. In Ierland en Schotland maken ze er een drankje tegen griep en verkoudheid van.